

ГРАЙ, «ГАРМОНІК», ГРАЙ!

Выхавалі нас так, што адцураліся мы не толькі мовы, але і музыкі. Гармонік пачуеш далёка не на ўсякім вяселлі, а цымбалы з народнага пераўтварыліся ў прафесіянальны інструмент. І калі за мяжой шансаньне з акардэонам — звычайная з'ява, то музыку з гармонікам у Мінску ні ў кавярні, ні на вуліцы не сустрэнеш. «Дзярэўня» — інакш і не назвалі б такога дзівачка, маўляў, значна адстаў ты, дружа, ад культуры.

Радуе, што музыкі сталічнага фальклора ансамбля «Гармонік» аказаліся на ўзроўні еўрапейскай цывілізацыі, узяўшыся за рэабілітацыю гэтага беларускага музычнага інструмента. Усё часцей гучыць іх зладжаная ігра на вуліцах і ў залах сталіцы. Пачыналі ж усе амаль аднолькава: вучыліся ў дзяцінстве, павышалі майстэрства на вачорках. А страчвалі сувязь з любімым музычным інструментам пасля прызыву ў армію. З'яўлялася сям'я, і ўжо не да гармоніка было. Ды і нігілізм да ўсяго роднага, беларускага сваё рабіў.

— Подых нацыянальнага адраджэння абудзіў душу, рукі самі памкнуліся выразіць праз гармонік нешта даўно забытае, матчына, — кажа кіраўнік ансамбля, урачлагапед, бацька траіх непаўналетніх дзяцей І. Раманчук. Падчас нашай размовы ва ўтульнай яго кватэры ўзяў ён ззяючы ўсімі агнямі вяселлі гармонік і расцягнуў мяхі. І пачала аддаляцца трывога і злосьць нашых дзён. Забілася, затрапятала крыламі народная вясельная мелодыя: ад гарнітураў і дываноў ірванулася на прастор... Пералівы, усё новыя «каленцы» луналі, кружылі па пакоі. Колькі радасці яны маглі б прынесці прахожым — ссутуленым, маўклівым і нацярожаным, — каб былі пачуты!

— Наша мэта — пераадолець сцяну адчужанасці да гармоніка як да самастойнага сур'ёзнага музычнага інструмента, — значае Іван Мікалаевіч. — Дасягнуць гэтага магчыма толькі высокім выканаўчым майстэрствам. Кожны з нас, нягледзячы часам на папрокі жонак, аддае шмат часу свайму захапленню. «Гармонік» уключае ў свой рэпертуар усё новае знаходкі, стварае ўласныя кампазіцыі. Сёння ўжо ёсць рэпертуар на гадзіну выступлення. Адных толькі полк іграюць цэлы тузін! Кожны з выканаўцаў можа сыграць, паўтарыць любую мелодыю — і ўсё гэта бяз нотаў, на слых. Зрэшты, адносіны да гармонікавай музычнай творчасці ў саміх музыках прынцыпова адмоўныя. І не таму, што яны не маюць спецыяльнай музычнай адукацыі. З нотамі

яны знаёмыя, аднак лічаць, што пісаць для гармоніка немагчыма — губляецца яго душа. Нельга яе заціснуць між ліній нотнага стану. Народная музычная традыцыя перадавалася толькі на слых. Так званая апрацоўка народнага твора часта сказала яго.

— Мы бачым сваю адказнасць у тым, каб не даць канчаткова згинуць многім мелодыям, — адзначыў адзін з удзельнікаў

Захапленні

«Гармоніка», выкладчык замежнай мовы сярэдняй школы № 181 М. Слізкі. — Колькі чудаўных вясельных ігралі на маёй роднай Магілёўшчыне. Большасць знікла назаўсёды. Таму з задавальненнем успамінаю і выконваю мелодыі бацькавага рэпертуару.

Даводзілася бываць на рэпетыцыях, бацьчы, як нялёгка часам даецца вяршыня майстэрства. Даведаўся, што арганізаваць ансамбль і спеўку было значна лягчэй, чым абзавесціся інструментам. Гармонік быў у кожнага, аднак многія з іх адспявалі сваё, а іншыя не адпавядалі агульнай танальнасці. Давалася мяняць, набываць новыя, што ў наш час не так і проста. А. Саламацін — адзіны з музыкаў, які грае на расійскай хромцы, — нават у Ейск ездзіў і тысячы рублёў не пашкадаваў, каб мець сапраўдны інструмент. Адзіны з інструментаў, які дапаўняе гармонік, знайшлі на Вілейшчыне. У Судніковіч, цымбаліст, не нарадуецца: іграць на струнах, якім, відаць, больш за стагоддзе, — асалода.

Аб «Гармоніку» можна гаварыць і пісаць шмат. Тут што ні чалавек — то сапраўдны народны талент. Толькі ў гэтым ансамблі можна ўбачыць жанчыну з гармонікам (Вольга Шаўлюк працуе на фабрыцы каляровага друку). Іграюць ветэран вайны І. Палюховіч і малады сталар У. Паўловіч. Людзі розных прафесій, узростаў і светапоглядаў сышліся разам, каб не даць знікнуць народнай музыцы і нашым традыцыям. Магчыма, дзякуючы ім, мы часцей будзем чуць гармонік па радыё і не станем сароцецка танцаваць у коле сваіх высокаадукаваных суграмадзян шасцікаленную «чатырохгузікавую» польку.

В. ХУРСІК.